

1 Sreda 20. februar 2019.

2 Hag, Holandija

3 Specijalizovano veće Ustavnog suda Kosova

4 [Odluka]

5 [Otvorena sednica]

6 --- Započeta u 12:00 časova

7 SUDSKI SLUŽBENIK: Izvolite sestiti.

8 SUDSKI SLUŽBENIK: Specijalizovano veće Ustavnog suda, sudija
9 En Pauer-Ford predsedavajuća, i ja se zovem Rijaz Hajder. Izricanje
10 odluke po zahtevu gospodina Mahira Hasanija za ocenu ustavnosti
11 naloga tužilaštva od 20. decembra 2018. KSC-CC-2019-05.

12 SUDIJA PAUER-FORD: Dobar dan.

13 Ovaj tekst predstavlja sažetak odluke Specijalizovanog veća
14 Ustavnog suda ("Veće") po zahtevu za ocenu ustavnosti koji je g.
15 Mahir Hasani podneo Veću 15. januara 2019. u skladu sa članom
16 113(7) Ustava Republike Kosovo. Podnosioca zahteva je zastupao dr
17 Artan Čerkini.

18 Pošto je Veće 13. februara 2019. obavestilo sekretara o
19 terminu izricanja odluke, javnost je informisana o relevantnom
20 datumu i vremenu. Tekst sažetka je dostupan na internet stranici
21 Specijalizovanih veća Kosova na tri službena jezika ustanove.

22 U svom zahtevu za ocenu ustavnosti od 15. januara 2019.
23 godine, podnosilac se žalio da se nalogom Specijalizovanog
24 tužilaštva ("nalog tužilaštva") kojim se njemu, kao osumnjičenom,
25 nalaže da dostavi određene dokumente i informacije, krši njegovo

1 pravo da se brani ćutanjem i pravo na zaštitu od samoopuživavanja
2 prema ćlanu 30(6) Ustava. On je takođe tvrdio da se nalogom
3 tužilaštva narušava njegovo pravo da se smatra nevinim prema ćlanu
4 31 stav 5 Ustava i ćlanu 6 stav 2 Evropske konvencije o ljudskim
5 pravima i osnovnim slobodama ("Konvencija").

6 Podnosilac zahteva je shodno pravilu 21 stav 1 i 2 Poslovnika
7 Specijalizovanog veća Ustavnog suda ("Poslovník") tražio da se
8 odredi privremena mera kojom se obustavlja izvršenje naloga
9 tužilaštva sve dok Veće ne odluči po zahtevu podnosioca za ocenu
10 ustavnosti.

11 U skladu sa ćlanom 33. stav 3 zakona broj 05/L-053 o
12 Specijalizovanim većima i Specijalizovanom tužilaštvu ("Zakon"),
13 predsednik Specijalizovanih veća je 15. januara 2019. godine
14 rasporedio sudije u Ustavni panel za odlučivanje po zahtevu
15 podnosioca, za ocenu ustavnosti.

16 Dana 18. januara 2019. Veće je dozvolilo specijalizovanom
17 tužiocu da podnese odgovor na zahtev podnosioca za određivanje
18 privremene mere, što je 25. januara 2019. specijalizovani tužilac i
19 učinio.

20 Veće je 7. februara 2019. obustavilo izvršenje naloga
21 tužilaštva u delu u kome se podnosilac obavezuje da dostavi
22 dokumente, podatke, beleške i informacije navedene u nalogu
23 tužilaštva. Veće je potvrdilo da se obustavljanjem izvršenja naloga
24 tužilaštva ne prejudicira odluka po zahtevu podnosioca za ocenu
25 ustavnosti. Veće je dalje potvrdilo da takva odluka suda ne utiče

1 na obavezu podnosioca zahteva da 11. februara 2019. dođe u
2 Specijalizovano tužilaštvo na ispitivanje.

3 Dana 15. februara 2019. specijalizovani tužilac je dostavio
4 obaveštenje o povlačenju i zahtev za odbacivanje zahteva za ocenu
5 ustavnosti.

6 Pošto je već donelo odluku o podnosiočevom zahtevu za
7 određivanje privremene mere, Veće će u nastavku rezimirati svoju
8 odluku o materijalnim aspektima podnosiočevog zahteva za ocenu
9 ustavnosti. Time će Veće ujedno i odgovoriti na tužiočev zahtev za
10 odbacivanje zahteva za ocenu ustavnosti.

11 Ustavni panel, u čijem su sastavu predsedavajući sudija En
12 Pauer-Ford, sudija Vidar Stensland i sudija Roland Dekers, doneo je
13 odluku po obavljenom većanju koje je održano i uz lično prisustvo i
14 na daljinu.

15 Opis činjeničnog stanja

16 Specijalizovani tužilac je 20. decembra 2018. podnosiocu
17 zahteva dostavio dva dokumenta, tačnije, sudski poziv da 11.
18 februara 2019. dođe na ispitivanje, kao i nalog da istoga dana
19 dostavi određene dokumente i informacije Specijalizovanom
20 tužilaštvu.

21 Specijalizovano tužilaštvo je u svom nalogu navelo da je
22 podnosilac zahteva "obavezan da dostavi" određene dokumente i
23 informacije precizirane u nalogu. Pored toga, nalogom tužilaštva
24 podnosilac je upozoren da će se u protivnom smatrati da nije
25 "ispuio svoju obavezu", usled čega Specijalizovano tužilaštvo može

1 tražiti preduzimanje mera radi prinudnog izvršenja svog naloga.

2 U nalogu tužilaštva je navedeno i to da se osnovano sumnja da
3 je podnosilac zahteva bio umešan u izvršenje krivičnog dela iz
4 nadležnosti Specijalizovanih veća Kosova.

5 Nadležnost

6 U svom zahtevu za ocenu ustavnosti, podnetom shodno članu 113
7 stav 7 Ustava, podnosilac se žali na nalog koji je izdalo
8 Specijalizovano tužilaštvo. Zahtev za ocenu ustavnosti se stoga
9 odnosi na Specijalizovana veća i Specijalizovano tužilaštvo, kao
10 što je predviđeno članom 162 stav 3 Ustava i članovima 3 stav 1 i
11 49 stav 2 Zakona. Shodno tome, Veće je nadležno da donese odluku o
12 zahtevu za ocenu ustavnosti.

13 Konstatacije

14 Preliminarno razmatranje merodavnog prava

15 Na samom početku, Veće podseća da ima kontrolnu ulogu u
16 nadgledanju rada Specijalizovanih veća i Specijalizovanog
17 tužilaštva Kosova u pogledu osnovnih prava i sloboda zajemčenih
18 Ustavom.

19 Kada je reč o osnovnim pravima i slobodama koji su zajemčeni u
20 Poglavlju II Ustava, član 22 stav 2 tog Poglavlja predviđa direktnu
21 primenu Konvencije. Štaviše, u skladu sa članom 53, ljudska prava i
22 osnovne slobode koje Ustav garantuje moraju se tumačiti u skladu sa
23 odlukama Evropskog suda za ljudska prava.

24 S obzirom na to, Veće je prilikom razmatranja ovog zahteva za
25 ocenu ustavnosti posebno imalo u vidu sudsku praksu Strazburškog

1 suda.

2 Navodi o povredama

3 Zahtev podnosioca za ocenu ustavnosti tiče se prava da se brani
4 ćutanjem i prava na zaštitu od samooptuživanja, zajemčenih članom
5 30 stav 6 Ustava i članom 6 stav 1 Konvencije. Zahtev podnosioca
6 pokreće pitanje o tome da li se te garancije odnose na istražnu
7 fazu krivičnog postupka i konkretno, na situacije u kojima organi
8 vlasti jednom očigledno osumnjičenom licu nalažu da dostavi
9 dokumente i informacije tokom krivične istrage.

10 Evropski sud za ljudska prava je potvrdio da se garancije iz
11 člana 6 stav 1 i 3 Konvencije primenjuju na lice koje je predmet
12 "krivične optužbe". Član 30 Ustava takođe navodi minimalna prava
13 svakog ko je "optužen za krivično delo". Pristup Strazburškog suda
14 pitanju toga kada lice treba smatrati optuženim za krivično delo je
15 više materijalne prirode nego formalne. U predmetu iz 2016. Ibrahim
16 i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva, Veliko veće je potvrdilo
17 pristup iz ranijeg predmeta Aleksandar Zajčenko protiv Rusije, u
18 kojem je Sud objasnio da jednom kada postoji sumnja da je lice
19 počinilo krivično delo, to lice se u kontekstu člana 6 Konvencije
20 smatra 'optuženim'.

21 U svetlu gorenavedenog, Veće konstatuje da se u nalogu
22 tužilaštva konstatuje da postoji sumnja protiv podnosioca zahteva.
23 Usled toga, Veće smatra da se aktiviraju odredbe člana 30 Ustava i
24 člana 6 Konvencije, i naročito, pravo na odbranu ćutanjem i pravo
25 na zaštitu od samooptuživanja, te da se te odredbe primenjuju na

1 okolnosti u podnosiocem slucaju.

2 Veće podseća da je svrha prava na odbranu ćutanjem i prava
3 protiv samooptuživanja, upravo da zaštiti optuženo lice od
4 nedozvoljene prisile organa vlasti kako ne bi došlo do pravosudne
5 greške. Zbog postojanja prisile postavlja pitanje toga da li se
6 postupalo u skladu sa pravom na zaštitu od samooptuživanja.

7 Veće se uverilo da uslovi navedeni u nalogu tužilaštva jasno
8 ukazuju na postojanje elementa prisile. On se sastojao u upozorenju
9 da će se propust podnosioca zahteva da dostavi tražene dokumente
10 smatrati neispunjenjem obaveze. Pretnjom da će se pokrenuti
11 postupak radi prinudnog izvršenja naloga ukoliko podnosilac zahteva
12 ne dostavi tražene dokumente samo je intenziviran element prisile.
13 Veće smatra umesnim da podseti na dva relevantna niza odluka u
14 jurisprudenciji Strazburškog suda o posledicama takve prisile.

15 Prvi niz odluka se odnosi na naknadno korišćenje na suđenju
16 informacija koje su dobijene pod pretnjom. Radi se o predmetima
17 poput *Sonders protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, u kojima je
18 osumnjičeni pod pretnjom sankcija dostavio dokaze koji su onda
19 kasnije korišćeni na njegovom suđenju. U ovom predmetu, podnosilac
20 zahteva je tvrdio da bi, u slucaju da mu bude suđeno, dokumenti i
21 podaci koje mu je naređeno da dostavi pod pretnjom sankcija kasnije
22 mogli da naškode njegovoj odbrani i Specijalizovanom tužilaštvu
23 pruže nepravičnu prednost.

24 Veće primećuje da, za razliku od predmeta *Sonders protiv*
25 *Ujedinjenog Kraljevstva*, u slucaju podnosioca zahteva još nije

1 došlo ni do suđenja ni do osuđujuće presude. Veće ne može da
2 spekuliše o tome da li bi se podnosiocu zahteva sudilo, da li bi se
3 koristili dokumenti navedeni u nalogu tužilaštva, da li bi
4 podnosilac zahteva bio osuđen, te da li bi stoga pravičnost
5 eventualnog ukupnog suđenja bila ugrožena. Da tužilaštvo nije
6 povuklo svoj nalog, Veće je sigurno da je preuranjen taj aspekt
7 podnosiočeve pritužbe, odnosno njegova tvrdnja da bi prisila da
8 dostavi tražene dokumente uticala na pravičnost suđenja.

9 Drugi niz odluka Strazburškog suda tiče se sankcija koje se
10 primenjuju na osumnjičenog ukoliko on odbije da dostavi traženu
11 informaciju. Te odluke se odnose na predmete, kao što je, na
12 primer, Hini i Mekgines protiv Irske, u kojima osumnjičeni odbije
13 da pod pretnjom sankcija pruži informacije i potom zbog toga bude
14 kažnjen. Veće se uverilo da u takvoj situaciji, čak i ako lice ne
15 bude optuženo u odnosnom postupku ili pak bude oslobođeno na kraju
16 eventualnog suđenja, i dalje može da se pokrene pitanje na osnovu
17 člana 6 Konvencije.

18 Prema podnosiočevim tvrdnjama, nalog tužilaštva je
19 predstavljao oblik nedozvoljene prisile da se Specijalizovanom
20 tužilaštvu dostavi potencijalni dokazni materijal jer je nalog
21 sadržao upozorenje da će se propust podnosioca da dostavi dokumente
22 smatrati neispunjenjem obaveze, kao i pretnju da će usled takvog
23 propusta doći do mera prinudnog izvršenja radi sprovođenja naloga
24 tužilaštva. U pogledu tih aspekata tako formulisanog naloga
25 tužilaštva, Veće podseća da je, u predmetu Hini i Mekgines protiv

1 Irske, Sud u Strazburu utvrdio da postoji povreda člana 6
2 Konvencije u okolnostima kada se tokom krivične istrage od
3 podnosioca, koji su bili osumnjičeni, pod pretnjom sankcija
4 tražilo da dostave policijskim službenicima određenu informaciju.
5 Osumnjičeni su odbili da to urade i organi vlasti su ih onda
6 krivično gonili zbog propusta da dostave informaciju.

7 U svetlu ovakve sudske prakse, Veću je potpuno očigledna
8 nedozvoljena priroda naloga koje je izdalo Specijalizovano
9 tužilaštvo. Da je doneta odluka da je podnosilac zahteva,
10 ostvarujući svoja ustavna prava, propustio da izvrši obavezu, i da
11 su protiv njega primenjene mere za prinudno sprovođenje naloga
12 tužilaštva, to bi najverovatnije dovelo do situacije koju član 30
13 stav 6 Ustava i član 6 stav 1 Konvencije zabranjuju.

14 Kako bi se zaštitila podnosiočeva ustavna prava da se brani
15 ćutanjem i da ne optuži samog sebe, Veće je 7. februara 2019.
16 godine obustavilo izvršenje tako formulisanog naloga tužilaštva u
17 delu u kojem se podnosilac obavezuje da dostavi tražene dokumente i
18 informacije. Tom privremenom merom obezbeđen je status quo sve dok
19 se ne donese odluka po zahtevu za ocenu ustavnosti. Pored toga,
20 privremenom merom je sprečeno da se konstatuje da je podnosilac
21 propustio da izvrši obavezu, kao i da se protiv njega preduzmu mere
22 za prinudno sprovođenje naloga tužilaštva da je on odlučio da
23 ostvari svoja prava da se brani ćutanjem i ne optuži samog sebe
24 kada dođe na ispitivanje 11. februara 2019.

25 Razmotrivši okolnosti podnosiočevog slučaja, Veće se uverilo

1 da, kako stvari stoje, nije konstatovano da je podnosilac propustio
2 da izvrši svoju obavezu, niti su protiv njega preduzete mere za
3 prinudno sprovođenje naloga tužilaštva zbog toga što je propustio
4 da dostavi tražene dokumente. Da je zbog propusta da izvrši nalog
5 tužilaštva protiv njega iniciran postupak, pitanje prava na odbranu
6 ćutanjem i prava na zaštitu od samooptuživanja moglo se javiti kao
7 sporno, čak i bez promene podnosiočevog statusa od osumnjičenog u
8 optuženog.

9 Naknadni razvoj događaja

10 Veće konstatuje da je specijalizovani tužilac 15. februara
11 2019. godine podneo obaveštenje o povlačenju naloga tužilaštva koji
12 je predmet ovog zahteva za ocenu ustavnosti, te zahtev za
13 odbacivanje celokupnog zahteva podnosioca.

14 Specijalizovani tužilac je u prilog svom zahtevu izneo tvrdnju
15 da po povlačenju naloga tužilaštva više ne postoje okolnosti na
16 koje se podnosilac žalio. Dalje je izneo da su potencijalne
17 posledice navodnih povreda podnosiočevih prava otklonjene, prvo
18 privremenom merom koju je odredilo ovo Veće, a zatim povlačenjem
19 naloga specijalizovanog tužioca.

20 U tom smislu, Veće podseća da je Evropski sud za ljudska prava
21 potvrdio da izrečena odluka ili mera koja je povoljna po podnosioca
22 zahteva u načelu nije dovoljna da mu se uskrati status žrtve sem
23 ukoliko domaći organi vlasti nisu, izričito ili suštinski, priznali
24 da se radi o kršenju Konvencije a zatim i odobrili pravnu zaštitu
25 za takvo kršenje.

1   Međutim, Veće smatra da u ovoj ranoj fazi postupka nije
2   potrebno razmatrati da li su priznanje da se radi o kršenju
3   Konvencije i naknadna pravna zaštita dovoljni ili ne, naročito u
4   okolnostima kada zahtev podnosioca nije proglašen prihvatljivim pre
5   povlačenja naloga tužilaštva.

6   Veće smatra da, pri donošenju odluke o odbacivanju predmeta,
7   može uzeti u obzir događaje koji su usledili nakon podnošenja
8   zahteva za ocenu ustavnosti. Pitanje toga da li podnosilac zahteva
9   i dalje može tvrditi da je žrtva navodne povrede ustavnih prava
10   suštinski znači da se u obzir mora uzeti situacija u kojoj se on
11   realno nalazi. To takođe znači da se događaji koji su usledili po
12   podnošenju zahteva za ocenu ustavnosti takođe nužno moraju
13   razmotriti.

14   Razmatrajući sve okolnosti podnosiočevog slučaja, Veće uočava
15   da je podnosilac zahteva tražio da Veće nalog tužilaštva, u obliku
16   u kojem je izdat, poništi ili, alternativno 'da naloži
17   Specijalizovanom tužilaštvu da opozove nalog'. Veće se uverilo da
18   je Specijalizovano tužilaštvo podnošenjem obaveštenja o povlačenju,
19   nalog zapravo svojevolejno opozvalo. Ovom merom se situacija u
20   kojoj se podnosilac zahteva nalazi efektivno vratila na onu u kojoj
21   je bio pre izdavanja naloga tužilaštva.

22   U ovakvim okolnostima, Veće zaključuje da više ne postoji
23   objektivno opravdanje za dalje postupanje po podnosiočevom zahtevu
24   za ocenu ustavnosti.

25   Veće se uverilo da su sa povlačenjem naloga tužilaštva nestale

1 okolnosti na koje se podnosilac zahteva žalio. Dalje se uverilo da
2 su predupređene posledice mogućih povreda podnosiočevih ustavnih
3 prava koje bi nastale usled naloga tužilaštva.

4 Sledi da podnosilac zahteva ne može dalje da tvrdi da je žrtva
5 navodne povrede ustavnih prava.

6 Zaključci

7 Veće smatra da su podnosiočevo pravo da se brani ćutanjem i
8 pravo na zaštitu od samooptuživanja shodno članu 30 Ustava i člana
9 6 Konvencije bili dovedeni u pitanje uslovima iz naloga tužilaštva,
10 u onom obliku u kojem je nalog izdat. Nalog deluje problematično
11 time što je obavezao podnosioca zahteva, kao očigledno osumnjičeno
12 lice, da dostavi dokumente i informacije i time što je upozorio da
13 će se smatrati da podnosilac zahteva nije ispunio svoju obavezu, te
14 da je moguće preduzimanje mera za prinudno izvršenje naloga ukoliko
15 ne dostavi dokumente.

16 U skladu sa članom 49 stav 1 i 3 Zakona, zadatak Veća je da
17 oceni da li su okolnosti na koje se podnosilac zahteva žali
18 narušile njegova osnovna prava i slobode zajemčene Ustavom. Uloga
19 Veća nije da se bavi navodnim greškama učinjenim tokom krivičnog
20 postupka, izuzev i isključivo u situaciji kada takve greške
21 eventualno predstavljaju kršenje prava i sloboda zajemčenih
22 Ustavom. Pritužbe u ovom predmetu su pokrenule važna pitanja u vezi
23 sa navodnim povredama Ustavom zagarantovanih prava do kojih je
24 doveo nalog tužilaštva.

25 Međutim, imajući u vidu činjenicu da su ustavna prava

1 podnosioca zahteva da se brani ćutanjem i da ne optuži samog sebe
2 bila zaštićena putem određivanja privremene mere kad je došao na
3 ispitivanje 11. februara 2019. godine, i u svetlu toga da je zatim
4 Specijalizovani tužilac povukao svoj nalog u obliku u kojem je
5 izdat, Veće se uverilo da podnosilac zahteva više ne može tvrditi
6 da je žrtva povreda koje je naveo shodno članu 30 stav 6 Ustava i
7 člana 6 stav 1 Konvencije.

8 Ova konstatacija se takođe odnosi na navode o kršenju člana 31
9 stav 5 Ustava i člana 6 stav 2 Konvencije gde se podnosilac zahteva
10 žalio da je nalog tužilaštva, u obliku u kojem je izdat, narušio
11 prezumpciju nevinosti time što je prebacio na njega teret
12 dokazivanja.

13 Pošto je nalog na kojem se temelje podnosiočeve pritužbe
14 povučen, zahtev za ocenu ustavnosti se mora proglasiti
15 neprihvatljivim shodno pravilu 14 stav f Poslovnika.

16 Dalje, shodno pravilu 21 stav 6 Poslovnika i imajući u vidu da
17 je Specijalizovano tužilaštvo povuklo svoj nalog, privremena mera
18 naložena 7. februara 2019. ističe odmah.

19 Odluka o zahtevu za ocenu ustavnosti stupa na snagu odmah.

20 Odluka

21 Nakon iznošenja sažetka Veća, operativne odredbe odluke su
22 sledeće:

23 Iz gore navedenih razloga,

24 Specijalizovano veće Ustavnog suda jednoglasno

25 Odlučuje da zahtev za ocenu ustavnosti naloga Specijalizovanog

1 tužilaštva sa datumom od 20. decembra 2018. godine, nije
2 prihvatljiv.

3 Ovim se završava izricanje odluke Veća.

4 SUDSKI SLUŽBENIK: Molim ustanite.

5 --- Zasedanje završeno u 12.22 posle podne

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25